בסוד שיח

שאול ש"ך

"מה, אפילו 'במרכז הרב'?"

כאשר הפילוג בישיבת "מרכז הרב" הפך לעובדה, מיהר אחד התלמידים בישיבה לספר על כך לאמו. משקלטה את דבריו, פרצה מפיה צעקה קורעת לב: "מה, ב'מרכז הרב'?" והתפקשנה להאמין, כי השטן מרקד גם בפינת חמד תדרים ומחשבתית זו. היא לא היתה היחידה שנדהמה. הפילוג הזה זיעזע רבים וטובים, במיוחד לאחר ששמעו על מה ולמה חל הפילוג.

ביום שני בערב, הצטופפו כמאתיים מתלמידי הישיבה בביתו של ראש הישיבה, הכהן הגדול מאחיז, הגר"א שפירא שליט"א, לשמוע דברי עידוד וחיזוק, לנוכח הזעזוע שעבר על הישיבה, כהיוודע דבר הפילוג. הגר"א שפירא, חיוור קצת יותר מתמיד, ובלא מעט התרגשות, אמר להם בערך כך: "'מרכז הרב' יש רק אחת, ופה קיימת השגחה מיוחדת של הא"ה קוק וסייעתא דשמיא... בירדו הוא שלא כל הרוצה לבוא וליטול את השם – יבוא ויטול ודברי תורה צריכים חיזוק. אני יהודי שלא בגילכם וחכיתי להיות אצל רבים מגדולי הדור ויודע היטב את ההסטוריה של הישיבה ושל עולם התורה, והתורה קנאית מאד לכבודה. כל מי שפוגע או נותן יד לאיזושהי פגיעה בתורה, בפרט בישיבה שיסד אותה הראי"ה קוק – לא ייצלח. אף אחד לא ייצלח".

ביום שלישי בערב שיחקו כמה ילדים עם צמר פלדה וגפרורים בסמוך לישיבה החדשה שהוקמה בבית הכנסת בקריית-מנחם ותוך שניות אחזה האש בציוד של התלמידים, במזרונים ובספרי קודש. ספרי התורה ניצלו ותורה לאל לא היו פגיעות בנפש. אחד הרבנים בשכונה טילפן לישיבת "מרכז הרב" והתחלק עם תחושותיו עם האיש שהרים את השפורפרת בישיבה, כי הנה ההשגחה העלינה מאותתת על הפגיעה בכבוד התורה ושבירת האחדות.

על מה נקרע הקרע?

ועל מה בעצם נקרע הקרע?

בט"ז בתמוז התשנ"ז, שלחה הקבוצה המזוהה עם הרב צבי טאו שליט"א מכתב תחת הכותרת: "הבהרה" ובו נאמר בין היתר: "מודאגים אנחנו כי גורמי חוץ זוממים ופועלים באינטריגות שונות, להפוך את הישיבה הקדושה לסמינר מורים ואנחנו כמוכים בסנוורים ומתכופפים בגלל תקציבי תועפות שיזרמו דרך צינורות ממלכתיים "כשרים למהדרין" ומתפתים באשליה "כי אנחנו נקבע הכל והם בכיס שלנו..."

"הננו סוברים שהבנסת מכון הוראה לתוך הישיבה, ממעטת את רמתה, פוגעת בעצמאותה ובחירותה של תורה, שאינה יכולה לעשות שותפות רוחנית עם שום צד אחר וקל וחומר עם מה שהיה מכונה בפיו של רבינו הרצ"י (הרבי צבי יהודה) ז"ל ע"ז (עבודה-זרה), חילול השם ולכה"פ (ולכל הפחות) ע"ז (עבודה זרה) בשיתוף. (כל הכינויים הללו: עבודה זרה, חילול השם עבורה זרה בשיתוף מכוונים, כמובן למשרד החינוך והתרבות, שבראשו עומדים כיום יהודים שומרי תורה ומצוות. השר זבולון המר ומנכ"ל משרדו, בנצי דל ש.ס.).

"אנחנו צריכים שהתורה תהיה בכל מקצועותיה מתנהלת בשלטון עצמי, מבלי שום התרפסות כל דהיא לפני איזה כח זר ורק במעמדה המופשי הבלתי תלוי כלל וכלל, תוכל התורה להכיר באמת ולהודות את הערך האלוקי הנגות בהתחדשות חיינו הממלכתיים, להעלותם, להאירם ולקדשם..."

"ואם כך יהיה חלילה, ותוכנס תובנית הנידה הלזו אל הקודש והשרץ הלזה למקדש – בכך פנה זיווה, פנה זוהרה, פנה הדרה של ישיבתנו הק' שבחזון מיסדה הרב צוקרמ"ל היא יסוד תחית הקודש וחלוו של דגל ירושלים..."

לא הבאתי את כל תוכן ה"הבהרה". כדי לא לעורר זאבים ביער הפוליטי שלנו, אך אני מודה, כי היא הדהימה אותי בכל שורה שבה ולעתים סברתי שכותביה הם חברי בית הדין של הערה החרדית.

הרב שפירא: זהו פלסתרו

המכתב הזה זכה למענה תקיף מצד ראש הישיבה הגר"א שפירא:

"לאחר שפרסמתם מכתב פלסתר תחת הכותרת "הבהרה", שהוא מחציף ומתועב, וחתום על ידיכם, פגעתם קשות בישיבה ובראשה. ולהלן מקצתן: א) פרסמתם דברי שקר ועלילות והוצאת שם רע על הישיבה וראשה, לפיהן הישיבה מקימת, כביכול, מכון למורים בתוך הישיבה, וכביכול, בהמשך, ראש הישיבה הכניסה למשרד החינוך הבטחות סתר, שמשרד החינוך יכול אחר-כך לבצעו, ולמרות שמשרד החינוך הכחיש במכתב רשמי את עצם העלילה על קיום מכון בתוך הישיבה...

"כתבתם שם פסק-דין, כביכול, שמשרד החינוך הנושא בעול כל החינוך הדתי בארץ ובראשו עומד שר דתי וירא-שמים, הוא נגוע בטומאת עבודה זרה, ועבודה זרה בשיתוף, וטומאה... ואסור להתקשר אתם גם על ענייני תורה. זה נוסח השפה של נטורי קרתא בלבד המנוגד בתכלית ובהפוגע ביסוד השקפת הישיבה על קדושת מדינת ישראל ופעולותיה."

"כישלונות וחינוכיים ומוסריים כאלו של הסתה והמרדת תלמידים כנגד רבם, דברי שקר וכו', מחייבים עשיית תשובה גמורה כדין... וכל עוד אתם מחזיקים בעבירה, אי-אפשר לעבוד ביחד ואתם לא כשירים לשמש כר"מים ומרביצי-תורה בישיבתנו, המחנכת על-פי דרך מרן הרב ראי"ה קוק זצ"ל ומרן הרצי"ה זצ"ל, ועל-כן החתומים על ההצהרה מושהים מתפקידם בתקופה שבחודש זה, תורש התשובה, יתחרטו ויפרסמו בכתב שהחזירם בתשובה כדין וכו'ל".

המשך בעמ' 18

מחצרות אדמו"רים וחסידים

"נשמה גבוהה, נשמה חדשה"

נוהג היה האדמו"ר מבעלז, רבי אהרון רוקח זצוק"ל, שלא להושיט יד גלויה למי שטרם הגיע למצוות. אלה היו לחתנים את ידו כשהיא עטופה במגבת. הילד נתן צבי, נעמד פעם ליד התור של החסידים האורחים, שבאו לבקש את ברכת האדמו"ר, ובאחת ההזדמנויות, כאשר אחד המבוגרים הגיש ידו לאדמו"ר לשלום, מיהר הילד אחריו להושיט את ידו אל תוך כף ידו החשופה של האדמו"ר. הרבי לא רק שלא משך את ידו אחורנית, אלא החזיק ביד הרכה באריכות וביקש לקרוא לאבי הילד. משהגיע האב שאל אותו האדמו"ר: "אם יש לך בן כזה, כלום יודע אתה לשמור עליו...?"

משהבחינו החסידים בה האדמו"ר אינו נוטל את ידיו לאחר ה"שלום" הזה של נתן צבי, כפי שהיה עושה במקרים, שידו הגלויה נגעה בידו של ילד, שהרי ילדים אינם מקפידים על נקיות – תמהו תמיהה גדולה על כך. הסביר להם האדמו"ר, שכידוע היה מעמט בדיבור, כי הילד בצאתו לאוויר העולם זכה בנשמה קדושה ובנשמה חרשה.

את הסיפור הזה סיפר האדמו"ר מצ'אקעב שליט"א, רבי נפתלי הלברשטאם, בימי "השבעה", שהסתיימו בראשית השבוע, על רבי נתן צבי קפניג זצ"ל, כמי שהיה עד ראייה ושמיעה במעמד הזה, שהיה בדירתו, שבה השתכן האדמו"ר מבעלז בירושלים.

לא הספקנו לשבוע שעבר מחמת קוצר הזמן לרכז את סיפור מסכת חייו המופלאה של רבי נתן צבי קפניג, ראש "כולל" ברסלב בבני-ברק, שהסתלק בשבוע פרשת נח (58) והוא בן 58 ומאחריו 58 ספרים(!) שחיבר בניגלה ובנסתר.

קהל עצום הלך אחרי ארונו של האיש, שמעולם לא הוכתר באדמו"ר ולא היה בצאצא של אדמו"רים ובכל זאת בפועל היה מעין רבי ורבים רבים שיחרו לפיתחו להנות ממנו עצה ותושיה.

המקובל רבי רוה בצרי שליט"א, שהיה חבר קרוב לרבי נתן צבי, אמר לבני ביתו: מיום שנסתלק רבי נתן צבי אני מתקשה בתפילותי ורק בדמעות אני יכול לחלות את פני האדון כל.

רבי נתן צבי זצ"ל עמד בראש "הכולל" הגדול ביותר בעולם. קרוב ל-300 אברכים. הוא הקים את "הכולל" בהיותו בן עשרים לערך, מתוך תפיסת-עולם של חסד. הוא הבחין, כי ישנם אברכים שאינם מתקבלים ל"כוללים" היוקרתיים, משום שלקציה מופרזת והחלטיים לעשות מעשה, כדי שיהיה מקום תורה לאברכים הללו ולא יתביישו בפני בני-ביתם. ה"כולל" נשא אמנם את השם ברסלב, אך הוא היה פתוח בפני חסידים, ליטאים, אשכנזים וספרדים ובלבד שיסכימו לעמוד בסדר היום המיוחד של "הכולל".

החזקתו של "כולל" כזה באורח שוטף, מגיע לסכום כספי ניכר, ומתברר, כי התורמים הגדולים היו כאלה שנושעו על-ידו מצרותיהם. הוא האמין, כי כדי לקיים עולה של תורה, מותר לעתים להבטיח, כי הישועה בוא תבוא ומשהתקיימה הבטחתו, נקשרו אליו בעבותות אהבה והוקרה.

סיפר השבוע אחד מקהל מקורביו: זה היה לפני כעשר שנים. אשתי נאלצה לעבור סירדת ברונקות רפואיות ובסופו קרא לי הפרופסור, כדי ליידע לי מהי האבחנה. היה זה רגע קשה כאשר הרופא הסביר לי, כי מדובר בגידול סרטני והמליץ על הטיפולים היידועים והמקובלים במקרה כזה. בעת שיצאתי ממנו, ראשי היה עלי סחרחר ולא מצאתי מנוח לנפשי. החלטתי לעלות לביתו של רבי נתן צבי, שהרי ידעתי שאיש קדוש הוא, ולחלק עמו את כובד לבי. סיפרתי לו במה מדובר, מה אמר הפרופסור והוא הקשיב לי בקשב רב. משסיימתי את דברי, הוא ביקש את סליחתי, עזב את החדר ולא חזר אלא כעבור רבע שעה. ואז במלוא הסמכות שהקרין אמר לי: אין לכם מה לראות כלל וכלל. אין צורך בשום טיפול. אין לאשה שום דבר ותתעלמו מכל העניין. ירעתי עם מי יש-לי עסק, וכך אמנם נהגנו ללא כל היסוס. מאז עברו, כאמור, כעשר שנים וב"ה אשתי בריאה ואבחנת הפרופסור עברה-חלפה.

כשהיה הולך ברחוב, פניו היו מושכות תשומת-לב, שכן, הם לא הסתירו את פנימיותו וניכר היה, כי מדובר באיש טהור ורקוש. בימי "השבעה" טרחו רבים לציין עובדה זו, את תוארי פניו, ואולי לא ידעו, כי כתש ושחק את כל החומר שבו. במשך עשרות שנים לא ראה את משכבו לפני השעה ארבע בבוקר. הלילה היה מוקדש אצלו ללימודי תורה וקבלה ולכתיבת ספריו, ומשהאיר היום, שוב היה על רגליו לעבודת הבורא.

רגישותו לזולת היתה לשם דבר. ראשי ישיבות שקופתם היתה ריקה, זכו ממנו לגב"חים ביד רחבה, אך בעיקר הקפיד להטות אוזן וכתף לקשיי-יום, ללא בדיקה מאיזה חוג הם באים. כך, למשל, בכל יום כשהיה מגיע לביתו בשעת צהרים, ביקש לדעת אם העוזרת שעבדה בבית כבר אכלה וסירב לגשת לשולחן לפני שהיא תאכל. אם נאמר לו כי טרם הספיקה לאכול.

הוא ורעייתו היו הורים ל-14 ילדים וטוהר הליכותיו מצאו ביטויין גם כלפי בנותיו. תמיד הקפיד שלא למסור להן ישירות חפץ כלשהו, מיד ליד, ובבית ידעו, כי אין לגעת בידיים בכתבים שלו, בתיירותי התורה והקבלה, אם היו גלויים על שולחן העבודה שלו.

בראש השנה האחרון יצא לאומן להתפלל בסמוך לציון של רבי נחמן מברסלב, שעל חסידיו נמנה והנהיגם, למרות שמשפחתו השתייכה לחסידות קוֹ'ניץ. השנה, ב"שמחת תורה" הבחינו הכל, כי הוא רוקד יותר מאשר בכל שנה, למרות שגופנית הוא היה חלש. לא ראו בכך כל סימן מיוחד, כשם שבנו לא ייחס כל משמעות להערה שהשמיע באוזניו בעת שהיו באחרונה בארה"ב: "בפעם הבאה תסע לבאן כבר לבד".

ובשעה שהגיש לנכדו מתנת בר-מצוה, למרות ששרם הגיע למצוות, לא ניתנה לכך כל פרשנות מיוחדת. רעייתו הבחינה, כי הוא ממהר לסגור עניינים פתוחים ולא הסתירה פליאתה על כך ותשובתו היתה: "הרי לא יודעים מה יילד יום".

במכב לאחור נזכרו שתיים מבנותיו, כי לפני כשנתיים הראה להן פיסקה באחד מספרי הקבלה העתיקים המתייחסת לשנת התשנ"ח ועל כך שביכולתו של הצדיק להמתיק הדינין בהסתלקותו. לבנו, שימשיך את דרכו בניהול ה"כולל", אמר במפורש, כי שנת תשנ"ח היא שנת הגאולה והיא לא תאחר משנת תש"ס...

המונים התאבלו על הסתלקותו וביניהם היה אחד, איש עסקים בלגי, שצער בוכה אחר ארונו ואמר לגיסו של רבי נתן צבי, מיודענו הסופר החסידי, הרב בן-ציון גרוסמן: "עד לפתח ביתו של רבי נתן צבי היית שקוע בסבך הבעיות, אך ברגע שניצבת מולו הן התגמדו אחר לאחת".

זיע"א

עורכת המוסף: נעמי גולן